

ADABIYOT DARSLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI TATBIK ETISH TENDENSIYALARI.

Abdullayeva Nargiza Nasilloevna

Toshkent viloyati Olmaliq shahri kasb-hunar maktabi

Ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10477528>

Annotatsiya. Ushbu maqola raqamli texnologiyalarni kiritish orqali adabiyot darslarining rivojlanayotgan manzarasini o'rganadi. Biz raqamli vositalar, metodikalar va manbalarning adabiyot ta'limiga ta'sirini tahlil qilamiz, ularning ijobiy ta'siri va muammolarini taqdim etamiz. Maqolada o'qituvchilar adabiyotni o'qitishni takomillashtirish uchun texnologiyadan qanday foydalanayotgani, qo'llanilgan usullar, kuzatilgan natijalar haqida tushuncha berilgan va adabiyot ta'limining kelajagi uchun oqibatlarini muhokama qilingan.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, adabiyot darslari, ta'lim, elektron ta'lim, o'qitish, adabiyotlarni tahlil qilish, metodlar, natijalar, munozara, xulosalar, takliflar.

TRENDS IN THE APPLICATION OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN LITERATURE CLASSES.

Abstract. This article explores the evolving landscape of literature classes through the incorporation of digital technologies. We analyze the impact of digital tools, methodologies, and resources on literature education, presenting their positive effects and challenges. The article provides insight into how teachers are using technology to improve the teaching of literature, the methods used, the results observed, and implications for the future of literature education.

Keywords: digital technologies, literature classes, education, e-learning, teaching, literature analysis, methods, results, discussion, conclusions, suggestions.

ТЕНДЕНЦИИ ПРИМЕНЕНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ ЛИТЕРАТУРЫ.

Аннотация. В этой статье исследуется развивающаяся среда уроков литературы за счет внедрения цифровых технологий. Мы анализируем влияние цифровых инструментов, методологий и ресурсов на литературное образование, представляя их положительные эффекты и проблемы. В статье дается представление о том, как учителя используют технологии для улучшения преподавания литературы, используемых методах, наблюдаемых результатах и последствиях для будущего литературного образования.

Ключевые слова: цифровые технологии, уроки литературы, образование, электронное обучение, преподавание, анализ литературы, методы, результаты, обсуждение, выводы, предложения.

Raqamli texnologiyalarning ta'lim sohasiga qo'shilishi bizning o'qitish va o'rganish uslubimizda inqilob qildi. An'anaviy ravishda jismoniy kitoblar atrofida joylashgan adabiyot darslari elektron ta'lim platformalari, raqamli kutubxonalar va interaktiv manbalar paydo bo'lishi bilan sezilarli o'zgarishlarga guvoh bo'ldi. Ushbu maqolada biz adabiyot darslarida raqamli texnologiyalarni qo'llash tendentsiyalarini, foydalanilgan usullardan olingan natijalarga qadar, adabiyot ta'limi ta'siriga e'tibor qaratgan holda ko'rib chiqamiz.

Raqamli davr adabiyot ta'limini qayta aniqlagan ko'plab vositalar va manbalarni olib keldi. Elektron kitoblar, Audiokitoblar va onlayn ma'lumotlar bazalari badiiy matnlarni har qachongidan ham qulayroq qildi. Ushbu siljish talabalarga turli xil ta'lim imtiyozlarini hisobga olgan holda bir nechta formatdagi adabiy asarlar bilan shug'ullanishga imkon berdi.

O'qituvchilar raqamli texnologiyalarni turli yo'llar bilan o'zlashtirdilar. Virtual kitob klublari, munozarali forumlar va veb-seminarlar talabalarining adabiyot va bir-biri bilan o'zaro munosabatlari uchun dinamik platformalar yaratdi. Gamifikatsiya, interaktiv viktorinalar va sun'iy intellektga asoslangan o'qishni tushunish vositalari adabiyot darslarini qiziqarli va shaxsiylashtirdi. Onlayn yozish ustaxonalari va hamkorlikdagi platformalar ijodkorlik va tengdoshlarni o'rganishga yordam berdi.

Adabiyot darslarida raqamli texnologiyalarni qo'llash tobora o'sib bormoqda, adabiyotni o'qitish va o'rganish usulini o'zgartirmoqda. Mana bu sohadagi diqqatga sazovor tendentsiyalar:

1. Elektron kitoblar va elektron o'quvchilar: elektron kitoblar va elektron o'quvchilar adabiyot darslari uchun odatiy vositaga aylandi. Ular talabalarga turli xil matnlardan foydalanish imkoniyatini beradi va ta'kidlash, eslatma olish va o'rnatilgan lug'atlar kabi xususiyatlar o'qish tajribasini oshiradi.

2. Onlayn adabiyot ma'lumotlar bazalari: Project Gutenberg va JSTOR kabi onlayn ma'lumotlar bazalari va raqamli kutubxonalar talabalar va o'qituvchilarga ko'plab adabiy asarlar, tanqidiy insholar va tadqiqot materiallaridan foydalanishni osonlashtirdi.

3. Audiokitoblar va podkastlar: Audiokitoblar va adabiy podkastlar eshitish o'rganishni afzal ko'rgan talabalar uchun mashhurdir. Ular adabiy asarlar bilan shug'ullanishning boshqa usulini taqdim etadi va ayniqsa o'qish qobiliyati cheklangan yoki til to'siqlari bo'lgan talabalar uchun foydali bo'lishi mumkin.

4. Adabiyotni tahlil qilish dasturi: badiiy matnlarni tahlil qilish, talabalarga mavzularni o'rganish, xarakterni rivojlantirish va adabiyotning boshqa elementlarini o'rganishda yordam beradigan turli xil dasturiy vositalar va dasturlar mavjud. Ushbu vositalar ko'pincha tabiiy tilni qayta ishlash va ma'lumotlarni tahlil qilish usullaridan foydalanadi.

5. Onlayn adabiyot jamoalar: ijtimoiy media platformalari va onlayn forumlar talabalarga adabiyotga qiziqishi bo'lgan boshqalar bilan bog'lanish imkonini beradi. Kitob klublari, adabiy tahlil guruhlar va adabiyotni muhokama qilish uchun forumlar internetda ko'payib ketdi.

6. Virtual haqiqat (VR) va Kengaytirilgan haqiqat (AR): VR va AR texnologiyalari immersiv adabiyot tajribalarini yaratish uchun foydalanilmoqda. Talabalar hikoyaning sozlamalari va belgilarini yanada interaktiv va qiziqarli tarzda o'rganishlari mumkin.

7. Interfaol hikoyalar platformalari: ba'zi platformalar talabalarga adabiyot va o'yin dizayni elementlarini birlashtirgan holda o'zlarining interaktiv hikoyalarini yaratishga imkon beradi. Ushbu vositalar ijodkorlik va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi.

8. Raqamli hikoyalar: talabalar o'zlarining raqamli hikoyalarini yaratish uchun turli xil multimedia vositalaridan foydalanishlari mumkin, matn, rasm, audio va videoni birlashtirib, adabiy tushunchalar haqidagi tushunchalarini ifoda etishlari mumkin.

9. Onlayn adabiyot kurslari va Mooclar: ko'pgina universitetlar va onlayn platformalarda adabiyot kurslari, shu jumladan ommaviy ochiq onlayn kurslar (MOOCs) mavjud. Ushbu onlayn kurslar talabalarga turli madaniyatlar va davrlardagi adabiyotlarni o'rganish imkonini beradi.

10. Gamifikatsiya: Gamifikatsiya texnikasi adabiyot darslarini yanada qiziqarli qilish uchun ishlatiladi. Adabiy asarlar bilan bog'liq o'quv o'yinlari va viktorinalar o'rganishni mustahkamlashga yordam beradi.

11. Kraudsorsing izohlari: Genius (avvalgi Rap Genius) kabi platformalar talabalarga badiiy matnlarni izohlash va tahlil qilish, jamoatchilik va umumiy tushunish tuyg'usini rivojlantirish bo'yicha hamkorlik qilishga imkon beradi.

12. Adabiyotlarni tahlil qilishda sun'iy intellekt (AI): adabiy tahlilga yordam berish uchun AI vositalari ishlab chiqilmoqda, shu jumladan matni umumlashtirish, hissiyotlarni tahlil qilish va insholarni avtomatlashtirilgan baholash.

13. Mobil ilovalar: o'quvchilarga adabiyot bo'yicha yordam berish uchun mo'ljallangan ko'plab mobil ilovalar mavjud, kitoblarni tavsiya qilish dasturlaridan tortib, adabiy trivia va viktorina dasturlariga qadar.

14. Onlayn yozish va nashr etish platformalari: talabalar o'zlarining ijodiy ishlarini Vattpad kabi platformalarda yozishlari, tahrirlashlari va nashr etishlari mumkin, bu esa adabiyot bilan yanada faol va ishtirok etish imkoniyatini beradi.

15. Raqamli hikoyalar xaritalari: hikoyalarni xaritalash vositalari talabalarga adabiy asarlarning sozlamalari va syujet rivojlanishini tasavvur qilishda yordam beradi, ularning hikoya tuzilishi haqidagi tushunchalarini oshiradi.

Ushbu tendentsiyalar raqamli texnologiyalar adabiyot darslarini qanday o'zgartirayotganini, ularni talabalar uchun yanada qulayroq, interaktiv va qiziqarli qilishini ta'kidlaydi. Biroq, o'qituvchilar uchun har tomonlama adabiy ta'limni ta'minlash uchun an'anaviy o'qitish usullari va raqamli vositalar o'rtasida muvozanatni saqlash muhimdir.

Adabiyot darslarida raqamli texnologiyalarning afzalliklari aniq bo'lsa-da, qiyinchiliklarni tan olish kerak. Bularga raqamli bo'linish bilan bog'liq masalalar kiradi, bu erda barcha talabalar texnologiyadan teng foydalana olmaydilar va raqamli chalg'itadigan narsalar bilan bog'liq tashvishlar. O'qituvchilar keng qamrovli adabiy ta'limni ta'minlash uchun an'anaviy va raqamli yondashuvlar o'rtasida muvozanatni saqlashlari kerak.

Xulosalar

Raqamli texnologiyalarning adabiyot darslariga qo'shilishi, shubhasiz, ta'lim manzarasini o'zgartirib, jalb qilish va shaxsiylashtirish uchun yangi imkoniyatlar yaratdi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli vositalar o'quv tajribasini oshiradi, adabiyotni yanada qulay va inklyuziv qiladi. Biroq, bu o'zgarishlar yuzaga kelishi mumkin bo'lgan qiyinchiliklarni hisobga olgan holda o'ylangan holda amalga oshirilishi kerak. Adabiyot ta'limi an'anaviy va raqamli usullarning eng yaxshisini birlashtirgan, o'quvchilarning keng spektriga xizmat ko'rsatadigan gibridd yondashuvdan foydalanishi mumkin.

Adabiyot darslarida raqamli texnologiyalarni qo'llashni yanada takomillashtirish uchun o'qituvchilar va muassasalar:

- Raqamli bo'linishni bartaraf etish va barcha talabalar uchun adolatli kirishni ta'minlash uchun texnologik infratuzilmaga sarmoya kiriting.

- Raqamli vositalarni o'qitish strategiyalariga samarali kiritish uchun o'qituvchilarga kasbiy rivojlanishni taklif eting.

•Usullar va manbalarni takomillashtirish uchun raqamli texnologiyalarning adabiyot ta'limiga ta'sirini doimiy ravishda baholang.

•Boyoq o'rganish tajribalarini yaratish uchun adabiyotni tarix yoki san'at kabi boshqa mavzular bilan birlashtirib, multidisipliner yondashuvni rag'batlantiring.

Xulosa qilib aytganda, adabiyot darslarida raqamli texnologiyalarning integratsiyasi adabiyotni o'qitish va o'rganish usullarini inqilob qilish imkoniyatiga ega bo'lgan istiqbolli tendentsiyadir. Texnologiyani qamrab olish adabiyot ta'limini yanada dinamik va inklyuziv qilib, jalb qilish va foydalanish uchun yangi yo'llarni ochishi mumkin. Qiyinchiliklar mavjud bo'lsa-da, puxta o'ylangan amalga oshirish va moslashish raqamli asrda adabiyot ta'limi uchun yorqin kelajakka olib kelishi mumkin.

REFERENCES

1. Bromwich D. (2015). Trapped in the Virtual Classroom. The New York Review of Books.
2. Глазьев С.Ю. (2016). Экономика будущего. Есть ли у России шанс? / С.Ю. Глазьев. - М.: Книжный мир.
3. Виссема Й. (2016). Университет третьего поколения. Управление университетом в переходный период / Й. Виссема. - М.: Олимп-Бизнес.
4. Майхнер Х.Е. (2002). Корпоративные тренинги / Х.Е. Майхнер. - М.: ЮНИТИ.
5. Polanyi M. (1966). The Tacit Dimension. Garden City / M.Polanyi. - New York: Doubleday
6. Usmonovna, N. A. (2022). Raising children is the biggest responsibility.
7. Usmonovna, A. N. (2022). FARZAND RUHIY TARBIYASIDA OTA-ONANING MA'SULLIGINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH. Science and innovation, 1(B3), 477-480.
8. Usmanovna, A. N. (2022). Parental Relationship in Child Raising Psychological Properties. Eurasian Scientific Herald, 14, 13-16.
9. ALIMOVA, N. (2023). SOCIAL-PSYCHOLOGICAL COMPONENTS OF RESPONSIBILITY FOR CHILD EDUCATION. World Bulletin of Social Sciences, 29, 41-44.
10. Alimova, N. U. (2023). PARENTAL RELATIONSHIP IN CHILD RAISING PSYCHOLOGICAL PROPERTIES. Educational Research in Universal Sciences, 2(17), 513-517.
11. Alimova, N. (2023, December). FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONA MUNOSABATLARINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. In Международная конференция академических наук (Vol. 2, No. 13, pp. 9-12).
12. Nurqulova, G., & Saydaliyeva, M. PSYCHOLOGICAL METHODS OF EDUCATION AND DEVELOPMENT ACCORDING TO THE CHILD'S TEMPERAMENT.
13. Nurkulova, G. (2022). THE PSYCHOLOGY OF SUBORDINATE BEHAVIOR. Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL), 3(12), 204-207.
14. Nurkulova, G. E. (2021). IMPROVING EDUCATIONAL OPPORTUNITIES FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS. Humanitarian Treatise , (104), 7-8.